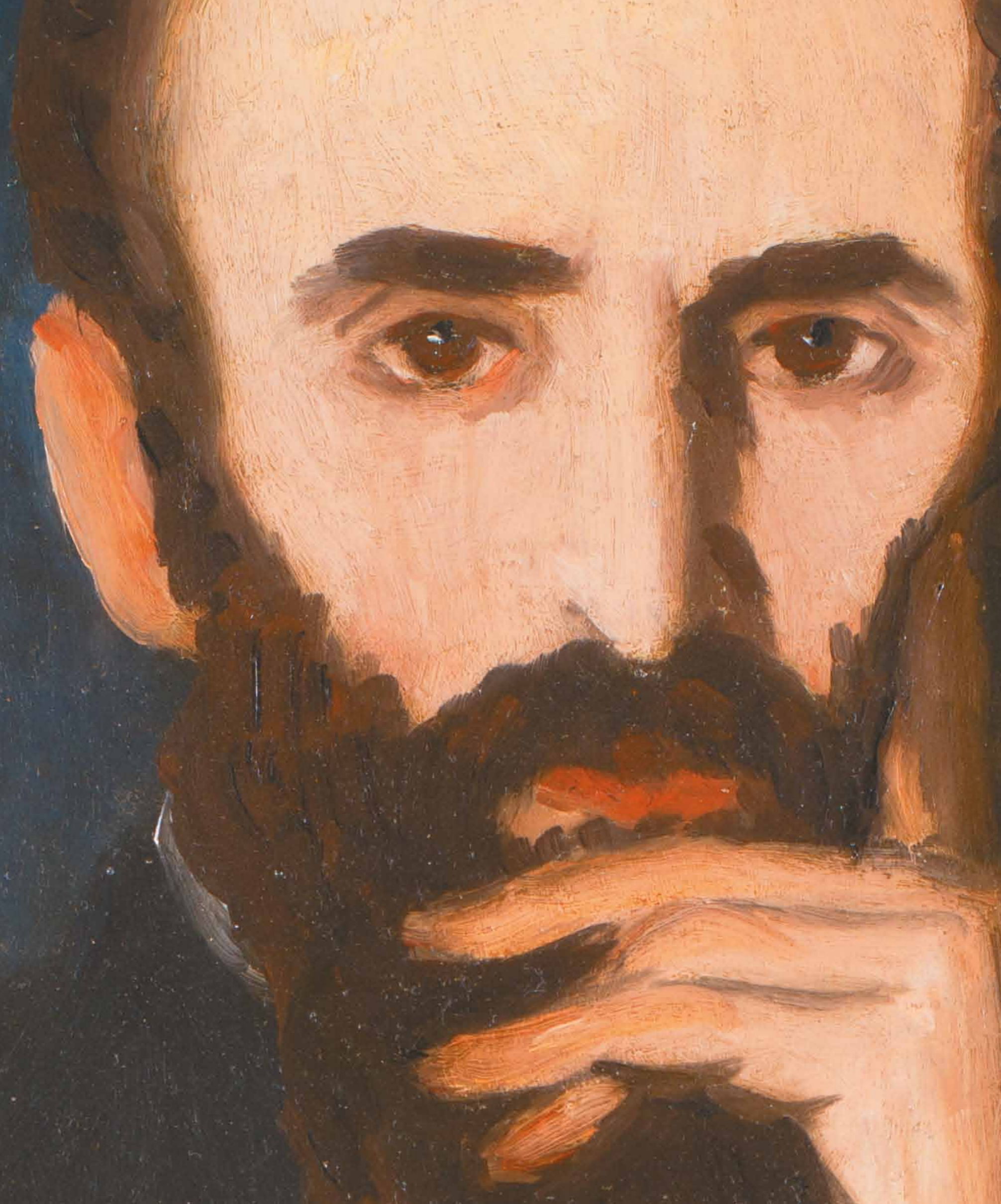

*„Itt, Neuillyben festettem
,fekete’ képeim sorozatát.
Nem mintha feketének láttam
volna a dolgokat, hanem mert
a feketéből kiindulva akartam
azokat megfesteni.
Az a meggyőződés támogatott
ebben, hogy az ily festésnek
éppúgy jogosultsága van...”*

60 | 133
aukcio | t e t e l

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861-1927)

Férfi portré (Édouard Vuillard képmása), Párizs, 1893-1895 között

Olaj, papírolemez, 66,5x48,5 cm
Jelezve balra lent: Rónai
Jelezve jobbra fent: Rónai

Kezdő ár: 7 500 000 Ft / 23 077 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft
Estimated value: 46 154 – 76 923 EUR

AUKCIONÁLVA:

Bizományi Áruház Vállalat 6. Nagyaukción, Budapest, 1970. december, katalógus: 428. (Szakállas férfi mellképe címmel)

Rónai

A nagy szakáll-nyomozás

A kutató művészettörténész számára, minden kép egy-egy megfejtésre váró rejtvény, mennyi titkát felfedni vágyó talány. Ráadásul még tréfás momentumai is akadnak a

képek utáni nyomozásnak. Rippl-Rónai József most aukcióra kerülő portréfestménye modelljének beazonosítása is mosolyra fakasztó módon indult. Gyakorlott, Rónai-életművön edzett

szem számára a kép eredetisége nem lehetett kérdés. Azonnal és jól látható volt a festmény egyik aláírása, majd pár percnyi vizsgálódás után a másik, rejtőzködőbb is jól kivehetővé vált.

„A szignók és maga a kép stílusa együttesen és egyértelműen Rónai úgynevezett fekete-korszakába utalta a festményt, vagyis az 1890-es évek első felébe. Az azonnal felmerülő kérdés az volt, hogy akkor vajon kit ábrázolhat a kép?”

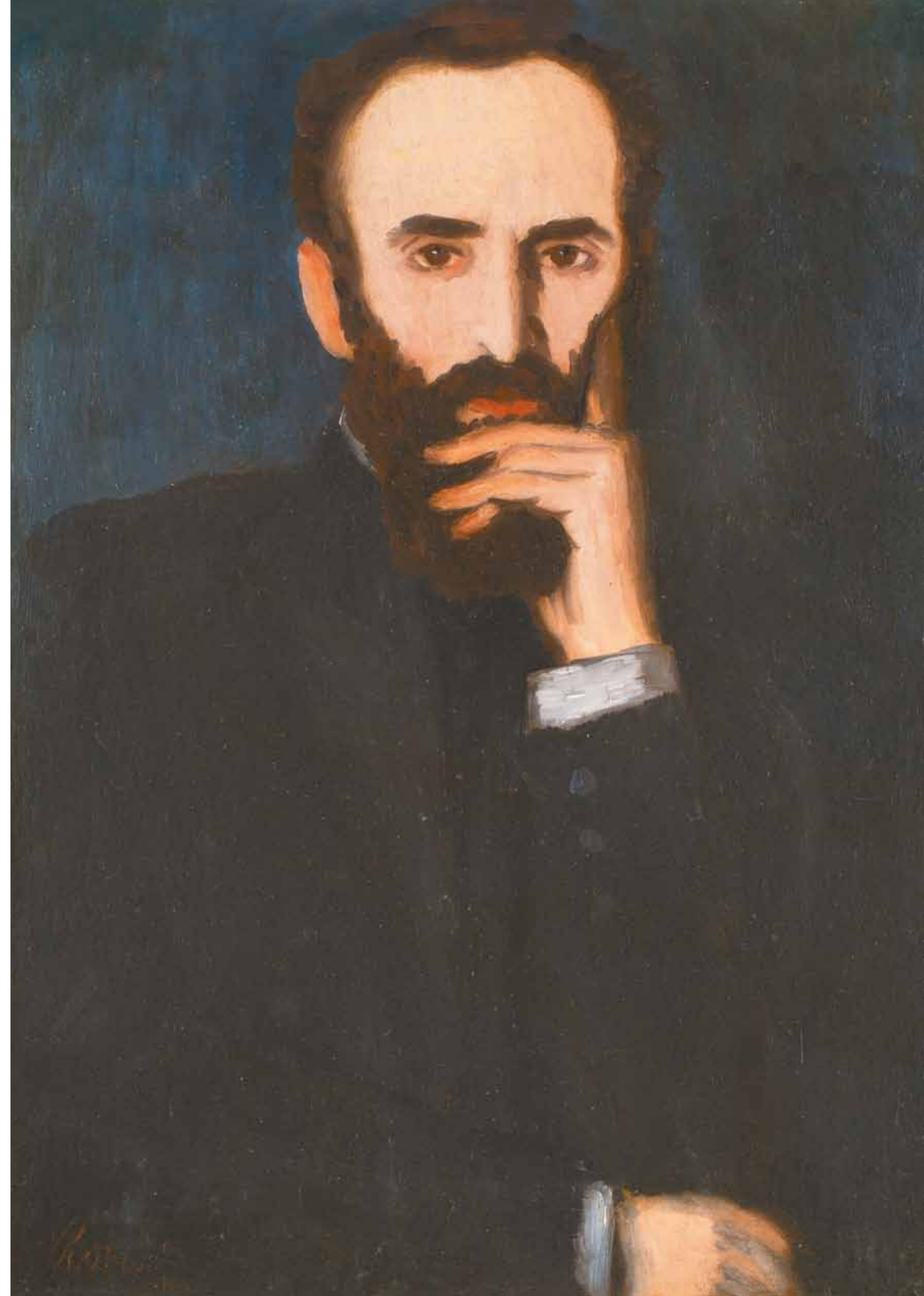
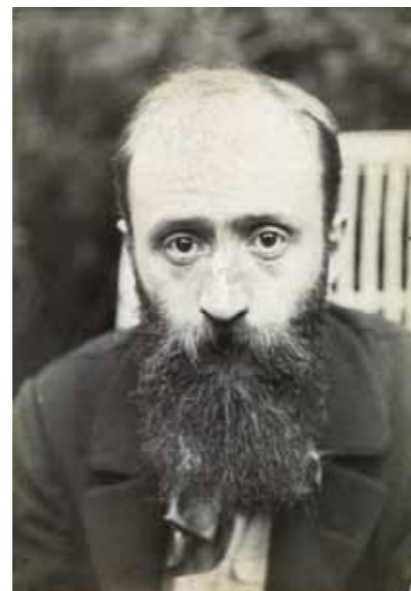
1. Édouard Vuillard párizsi műtermében, 1898 körül

2. Édouard Vuillard: Önarckép Waroqy-val, 1889
The Metropolitan Museum of Art, New York

3. Édouard Vuillard
Fotó: Jeanne Bucher Jaeger, Párizs

A portréfestésben két alapvető csoportot lehet megkülönböztetni. Az egyik a hivatalos vagy reprezentatív képmás, mely valamely nagy tettet, felfedezést, stb. végrehajtó, avagy jelentős hivatali betöltő személynek, az utókor számára történeti megőrzését tűzi céljául. Az ábrázolt személy ebben az esetben elegánsan vagy díszruhában, általában merev testtartásban, komolyan és tiszteletre méltóan jelenik meg. →

A másik nagy csoport az úgynevezett barátság-képek, mikor a művész családtagjait, barátait örökíti meg, általában fesztelen tartásban, olykor önmagával együtt, de mindenképpen a bensőséges, meghitt hangulat keltésének szándékával. Rónai dús arcszörzetű modelljének portréja, egyértelműen a barátság-képek közé sorolandó. Az ábrázolt személy azonosításának következő állomásaként azt kellett megvizsgálni, hogy

Rónai vajon hol tartózkodott, merre járt az 1890-es évek első felében?

Ehhez nagy segítségemre volt Rónai egyelőre még kiadatlan levelezése és az egykori Magyar Nemzeti Galériában 1998-ban rendezett gyűjteményes kiállításának katalógusa, melynek kronológiája, aprólékosan végigköveti a művész életútját, utazásait, főbb tartózkodási helyeit.

4. Rippl-Rónai József: Vuillard festő arcképe, 1897 lappang

5. Rippl-Rónai József: Thadée Natanson portréja, 1890-es évek lappang

6. Rippl-Rónai József: Aristide Maillol portréja, 1899 Musée d'Orsay, Párizs

„Sok bizonytalan adatnak, feltételezésnek, közvetített bizonyítéknak kell nyomába erednünk, hogy valamennyire is felvázolhassuk azt a művészi környezetet, feltérképezhessük azt a szellemi depót, mely felé Rippl-Rónai korai párizsi éveiben – mondhatjuk, hogy fuldoklóként – utánanyúlt. Látjuk őt →

abban a miliőben, amelyben mestere, Munkácsy még épp azt mondja neki, hogy „ha Manet, ez a mázoló bolond megkapja a becsületrendet, akkor én visszaadom az enyémet! Hogy tud felszínre kerülni, eligazodni és dönteni? Rövidesen már van ereje a teljes szakításhoz, szellemi értelemben is.” – írta

Bernáth Mária remek 1998-as tanulmányában – majd jegyzetben még hozzátéve: „Szimbolikus, minden vonatkozásban a megújulást célzó döntése volt névváltoztatása Rónaira, de a Rippl név is vele maradt. A névváltoztatást a kaposvári anyakönyvbe 1889-ben vezetik be.”

7. Rippl-Rónai József, 1896 archív fotó

8. Rippl-Rónai József: Kalitkás nő, 1892 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

9. Rippl-Rónai József: Pierre Bonnard arcképe, 1897 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

10. Rippl-Rónai József: Alföldi temető, 1894 magántulajdon

A javarészt hivatalos iratok és Rónai levelezése alapján összeállított kronológia szerint, **a fiatal művész 1887 márciusában érkezett meg Párizsba. Itt Munkácsy Mihály vette pártfogásába, látta el festői feladatokkal és vezette be a francia társasági életbe.** Rónai a kutatás szerint vagy a következő év, vagy 1889 tavaszán járt pár hetet a Julian Akadémiára, mely az internacionális párizsi művészfiatalok egyik legfőbb találkozó- és munkahelye volt. Már itt megismerkedhetett a Groupe des Nabis, azaz Proféták néven ekko- →

riban művészcsoporthoz alakító kortársaival, de közöttük szorosabb kapcsolatra csak néhány évvel később, csak Munkácsytól való elszakadását követően került sor. Rónai így emlékezett erre az időszakra Petrovics Eleknek szóló, egyik későbbi levelében: „...kizökkentem mintegy két évre a Munkácsy-befolyás alatt; az bizonyos, hogyha nem vagyok egy kissé éber, és nem gondolkodom előre, végzetes is lehetett volna rám nézve a jómód látszata, és így a képkereskedőkkel való sűrűbb érintkezés, a gazdag amerikai hentesek műszerete [...] 1888-tól

1890-ig formálisan elvesztettem az egyensúlyt, dolgoztam fej nélkül, igazi tudás nélkül, művészi érzés nélkül. Nagy képeken, drága pénzért a jó amerikaiaknak. [...] Az, hogy hűségesen, meggyőződésem szerint élek és dolgozom, sokban azért is van, mert akadálytalanul ideálomnak, az igazi művészetnek, a párizsiak által elnevezett grand artnak áldozhattam föl mindent, ami lelkemben és szívemben helyet talált. A 90. és 91-ik évben eldöntöttem magamban, hogy mindent egy ülésre, egy és ugyanazon festési módon fogok megoldani!” (Rónai, 1905)

„A Nabik, azaz Pierre Bonnard, Maurice Denis, Henri-Gabriel Ibels, Paul Ranson, Ker-Xavier Roussel, Paul Sérusier és Édouard Vuillard 1888 októberében alakultak csoporttá, Aristide Maillol, Rippl-Rónai József és Félix Vallotton később csatlakozott hozzájuk.”

Gellér Katalin kutatásai szerint Rónai skót és orosz festőbarátja, James Pitcairn Knowles és Michael Botkin is megfordult a Julian Akadémián. 1892-ben Knowlesszal közös műtermet béreltek a Párizs közvetlen szomszédságában lévő Neuillyben.

